

02 L'OPINIÓ

L'Europa del creixement d'Hollande versus l'Europa de l'austeritat de Merkozy

Les principals directrius que s'han acordat en el marc europeu s'han dirigit a garantir una fèrria disciplina fiscal, la qual està generant notables efectes sobre la població en termes de reducció de la despesa pública.

Des dels primers símptomes de la crisi, l'any 2007, la Unió Europea (UE) s'ha dotat progressivament de mecanismes de governança econòmica comuna que han anat complementant els dèficits d'una Unió Monetària mancada d'instruments de coordinació econòmica des dels seus inicis. No obstant, ha evidenciat dificultats per afrontar la crisi econòmica, financera i social i, sobretot, per encertar la direcció política en un moment de greus dificultats. Concretament, la Unió Europea, en lloc de reforçar el seu creixement i de fomentar mesures per generar ocupació, ha decebut condicionant la seva estratègia econòmica a la correcció dels desequilibris pressupostaris que, alhora, no han estat la causa sinó la conseqüència de la crisi que estem vivint.

Aquesta Europa de Merkozy, liderada per la cancellera alemanya Angela Merkel i el president francès Nicolas Sarkozy, enlloc d'aprendre les lliçons que la crisi ha posat sobre la taula, en el sentit d'exigir una major regulació de l'economia i dels mercats, especialment els financers, per evitar abusos que acaben perjudicant el conjunt de la societat -com ha succeït-, fa bandera de la doctrina neoliberal que va triomfar als anys 90 amb el Consens de Washington, i que va abocar el món a l'actual recessió: disciplina fiscal, austeritat i retallades socials, desregulació dels mercats de treball i liberalització dels serveis.

Per tant, deixant de banda algunes iniciatives positives plantejades per la Comissió Europea i el Parlament, com la d'implantar una taxa sobre les transaccions financeres internacionals -que, de moment, no s'aconsegueix aprovar al Consell ECOFIN per falta d'unanimitat-, les principals directrius que s'han acordat en el marc europeu s'han dirigit a garantir una fèrria disciplina fiscal, la qual està generant notables efectes sobre la població en termes de reducció de la despesa pública (a vegades, combinada amb un increment de la pressió fiscal) que, a la pràctica, acaba perjudicant la qualitat dels serveis públics propis de l'Estat del Benestar, i frenant el consum i la demanda com a motor del creixement i de l'ocupació. El Tractat d'Estabilitat, Coordinació i Governança Econòmica i Monetària, signat el passat 2 de març pels Estats Membres de la Unió Europea -amb l'excepció del Regne Unit i la República Txeca, i pendent de ratificació-, prohibeix per llei el dèficit públic i condiona l'ajuda financera del Mecanisme Europeu d'Estabilitat a la seva ratificació. I l'acord del segon "rescat" grec de 130.000 milions d'euros -consistent en una renúncia dels principals creditors a cobrar una part important del deute adquirit amb el país-, exigeix com a contrapartida una important retallada de la despesa social, noves baixes de salaris i de pensions, i l'acomiadament de 15.000 funcionaris el 2012. D'aquesta manera, el rescat en cap cas suposa una millora de la competitivitat de l'economia del país, sinó que es tradueix, a la pràctica, en una política de salvament dels bancs que han prestat aquest deute, mentre que el poble grec segueix patint els efectes injustos de la seva reestructuració, després que el govern de dretes de Kostas Karamanlis maquillés els comptes públics fa uns quants anys. Al seu torn, la ciutadania europea, que registra una

taxa d'atur superior al 10% i de pobresa relativa del 17%, pateix les conseqüències de la miopia política d'una dreta obsessionada amb l'equilibri pressupostari que sembla estar més preocupada per fer pagar als PIIGS (Portugal, Irlanda, Itàlia, Grècia i Espanya) determinats excessos, que per estimular una economia en recessió que amenaça la sortida de la crisi del conjunt de països europeus, el seu model de benestar, així com el creixement de l'economia mundial.

I al costat d'aquesta Europa que ha fet de l'equilibri pressupostari la seva "regla d'or" però que és incapaç de frenar el deute privat, Estats Units s'ha esforçat per reduir l'endeutament tot i mantenint un nivell de dèficit públic sostenible, sense deixar de promoure mesures per estimular l'economia. Aquestes diferents receptes de política econòmica s'han traduït en ritmes diferents de sortida de la crisi: a Europa, dia a dia es va contraient la demanda i s'aguditzava la recessió, mentre que a Estats Units, en els darrers mesos s'ha començat a crear ocupació.

D'altra banda, aquesta Europa no només segueix una orientació ideològica i política equivocada, sinó que cada vegada és menys federal i més intergovernamental. Així, el Consell presidit per Van Rompuy però liderat a la pràctica per Merkel i Sarkozy, i que actua com a sumatori dels governs de dreta i centre dreta que dominen el continent (amb l'excepció de Dinamarca, Bèlgica, Àustria, i Eslovàquia, que estan presidits per governs socialistes -o en coalició-), és el que marca les grans línies polítiques, per davant de la Comissió Europea, que hauria de ser el veritable govern europeu, i del Parlament Europeu, representant de la sobirania popular. I a aquest fet, cal afegir que el motor francoalemany està en certa mesura debilitat, ja que Merkel ha perdut totes les eleccions regionals que s'han celebrat el darrer any al seu país, i Sarkozy podria perdre les properes eleccions presidencials franceses al mes de maig.

Ara bé, aquesta Europa de dretes, on el discurs del creixement és purament retòric, i el de la regulació financera, residual i molt insuficient, sembla no adonar-se del que s'està jugant a curt i mig termini: els valors i principis que van inspirar el seu naixement (solidaritat, llibertat, democràcia, igualtat...) que, juntament amb la pau, constitueixen la major aportació de la Unió Europea, com a model, a la resta de la humanitat. Així, precisament en un dels pitjors moments de crisi econòmica i política dels darrers anys, trobem l'Europa més allunyada dels seus principis i valors originals que hem conegut mai, uns valors que, al llarg dels anys, li han permès mantenir una valoració positiva per part de la ciutadania europea i arreu del món, per raons històriques, polítiques, axiològiques i culturals, però també econòmiques i socials (fons estructurals i de cohesió, convergència a nivell de renda, reducció de les desigualtats entre territoris, etc.).

Per tot això, els socialistes, tot i que acceptem certes mesures de sostenibilitat pressupostària com a necessàries, pensem que són clarament insuficients, i que cal una estratègia d'inversió coordinada a nivell comunitari per refer el creixement i l'ocupació, sobre la base d'estímul fiscal i inversions productives capaces de generar creixement.

De fet, la reducció de l'atur i l'enfortiment del creixement són condicions imprescindibles perquè Europa pugui superar la crisi, reduir els nivells de deute i millorar el nivell de vida de la ciutadania. I, per tant, des del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC) proposem, conjuntament amb els socialistes europeus, un gran pla europeu pel creixement i l'ocupació, de l'envergadura del Pla Marshall, que vertebrí les polítiques europees dels propers anys, que s'orienti a la consecució dels objectius de l'Estratègia UE 2020 en matèria de creixement sostenible: un pla prioritari per superar la crisi mantenint la cohesió social i territorial, fent valer el principi de solidaritat europea que va motivar el naixement de la Unió; un gran pla de creixement i ocupació pel continent, vinculat evidentment a les infraestructures de transport prioritàries, com és el cas del Corredor Mediterrani per a Catalunya i Espanya, per exemple.

Així, veiem necessari seguir cedint sobirania a la Unió per millorar els mecanismes de coordinació econòmica i de convergència fiscal en el marc de la globalització, però creiem que la ciutadania i els Estats s'han de veure recompensats per aquesta cessió; per exemple,

amb transferències de renda directes per part de la Unió, destinades a plans d'ocupació o a la lluita contra l'atur juvenil, que ha assolit quotes injustificables i catastròfiques pel desenvolupament futur de molts països com el nostre, on arriba gairebé al 50%. En aquests moments i amb aquestes circumstàncies, no li podem demanar menys a Europa.

D'aquesta manera, i com a mesures per possibilitar aquest pacte per al creixement i l'ocupació al continent, els socialistes proposem: aprofitar les negociacions de les Perspectives Financeres dels propers anys per consolidar un pressupost comunitari a l'alçada de les necessitats, i reorientar-lo per tal de satisfer els objectius econòmics i d'inversió i desenvolupament social marcats a l'Estratègia UE 2020, en capítols tant fonamentals com la R+D+i, l'educació, la cohesió social i territorial o la protecció del medi ambient; tendir a una progressiva harmonització fiscal de base progressiva, perquè sense una política fiscal comuna no podem garantir polítiques socials europees; un BCE més actiu en la prestació directa de diners als governs, que no només vetlli per l'estabilitat de la moneda, sinó que també estimuli el creixement; els eurobons, per mutualitzar el deute, acompanyats d'un veritable govern econòmic i polític europeu; una taxa sobre les transaccions financeres internacionals, per contribuir a compensar els excessos dels mercats financers a favor de l'economia real i per combatre els moviments especulatiu; el reforçament del fons de rescat, perquè no es tornin a produir situacions com les de Grècia, on s'ha creat un problema d'una enorme magnitud per un deute que suposa el 2% del PIB de la UE; l'impuls de reformes estructurals i d'una progressiva harmonització dels estàndards socials i laborals al continent; o la creació d'una agència pública europea de ràting, entre d'altres.

En definitiva, doncs, els principals reptes dels socialistes a nivell de la Unió Europea són tres. En primer lloc, afrontar la crisi econòmica i financera, completant la Unió Monetària amb una veritable Unió Econòmica Fiscal que sigui capaç de superar els desequilibris generats arran de l'adopció de l'euro, i amb un enfocament polític que prioritzi el creixement sostenible, que permeti als diferents països -i especialment als que estan en una situació més complicada- començar a recuperar-se, per poder fer front al deute en condicions. En segon lloc, recuperar la confiança de la ciutadania en la Unió Europea, avançant en mesures de representativitat i de participació, que contribueixin a aprofundir la democràcia i la legitimitat de la Unió. Per exemple, avançant en la consolidació d'un veritable sistema de partits europeus, que presentin un únic programa a les eleccions al Parlament Europeu, fent que aquestes es converteixin en unes eleccions veritablement europees, amb llistes transnacionals... I, en tercer lloc, proposar i divulgar una alternativa que doni motius a les persones per confiar en la Unió Europea, i recuperar la percepció "útil" o beneficiosa de formar-ne part. Aquest és un debat que està present a la pre-campanya de les eleccions presidencials franceses, on el candidat socialista François Hollande s'ha compromès, si guanya, a demanar una revisió del Tractat per completar-lo amb mesures concretes de reactivació econòmica. I ho serà també en aquells països on la ratificació del darrer tractat es faci per via referendària, com Irlanda. Si no aconseguim visualitzar una alternativa a l'Europa actual, de ben segur assistirem en els propers temps a l'auge d'un sentiment euroescèptic, cada vegada més estès entre sectors de l'esquerra tradicionals que conceben la globalització com a amenaça, i en tenim un malaurat exemple a França, on sectors significatius de la militància socialista han abandonat el partit i s'han decantat pel discurs xenòfob i proteccionista del Front Nacional de Le Pen.

En definitiva, i tal com va expressar la trobada de dirigents socialistes a París de fa pocs dies, l'esquerra europea hem d'impulsar un nou discurs progressista que reforci la promoció del creixement davant de les polítiques d'austeritat a Europa que està imposant la dreta, i recolzar la campanya de François Hollande tot esperant que una propera victòria socialista a França pugui contribuir a dibuixar el camí del que pot ser l'Europa que necessitem.